

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

În preajma alegerilor.

Alegerile nouă pentru dieta Ungariei au să se facă în toată țeara, începând cu 28 Octombrie și până în 6 Noembrie a. c. În vederea lor s'au și început corteșirile și candidații din toate partidele au plecat și pleacă prin cercuri, ținând vorbiri, făcând sugăduieli și cerând voturile alegătorilor.

A sosit din nou vremea, ca cetățenii să-și aleagă pe 5 ani încredințați sau cum se zice deputați, cari apoi adunându-se se pună la cale trebile țerii, așa după-cum cere lipsa cetățenilor, se facă legi bune și folositoare pentru toți, se chivernisească banii țerii, cu un cuvânt se lucre așa, că ceea-ce hotărăsc și fac ei, să fie bine deopotrivă pentru întreaga țeară.

Vedem deci, că alegerea de deputați este lucru însemnat, de oare-ce dela cei aleși atîrnă în mare parte soarta cetățenilor, bunăstarea și propășirea lor.

Astfel trebuie să ne gândim bine, ce și cum avem să facem în fața noavelor alegeri, cari sînt aproape. Trebuie bine să chibzuim, ca să nu ne căim la urmă de ceea-ce am făcut.

Ni-se pune deci întrebarea, cum avem să ne purtăm noi Români?

Ca să putem răspunde la această întrebare și astfel să ne și știm hotărî într'un fel, n'avem decât să cercetăm sta-

rea în care ne aflăm, precum și întemplările de mai înainte, prin cari am trecut și cari ne-au adus în această stare.

Cercetarea cu luare aminte a acestora ne va lumina și ne va fi îndreptarul la ceea-ce avem să facem, ca să nu greșim.

Știți, iubitorilor cetitori, că toți Români din această țeară se țin la olaltă de un partid, de *partidul național românesc*. Acest partid își are hotărîtă purtarea sa față de trebile politice ale țerii și acela dintre noi, care nu s'ar țin de aceste hotărîri, cari sînt ca și niște legi pentru poporul românesc, *acela strică buna înțelegere și nu mai e vrednic a se număra între Români*.

Partidul național prin fruntașii sei, aleși din toate unghiurile locuite de Români, a hotărît încă la 1881, în o mare adunare, că *Românii ardeleni se nu iee parte la alegeri de deputați pentru dieta și aceasta hotărîre au extins-o în o altă adunare, ținută la 1887 și asupra Românilor, cari locuiesc în Ungaria*.

Această hotărîre au întărit-o Români tot prin fruntașii lor aleși, în toate adunările politice, ce le-au ținut dela acei ani încoace și *ea are putere și acum pentru noi*.

Trebuie deci să *șinem strins la ea*, cu atât mai mult, că fruntașii români începând dela anul 1881 și până acum, au avut *mari și însemnate cauze* de a

lua această hotărîre și a o țină în putere până în zilele noastre.

Una dintre aceste cauze este *legea electorală nedreaptă*, făcută de stăpânirile ungurești, anume împotriva noastră; în Ardeal este o lege electorală deosebită de cea din Ungaria, care pune mari greutăți pentru de a pute fi cineva alegător; tot asemenea este *nedreaptă și măiestrită împărțirea cercurilor de alegere*. Amîndouă aceste sînt așa întocmite, încât pretutindenea alegătorii maghiari se poată învinge cu voturile, și Români se nu poată scoate pe aceia, în cari au încredere.

Pe lângă aceste mai vine de luat în seamă modul cum se fac la noi alegerile. Ele ar trebui, după-cum glăsuiește legea, să fie libere, adică alegătorii să-și poată da votul aceluia, pe care ei voiesc să-și încredințeze a le fi deputat. Dar' de aceasta nici vorbă nu este. *La noi alegerile nu sînt libere*. Cei dela putere, precum și celelalte partide, cari luptă cu acestia, se folosesc de toate mijloacele neiertate, ca să-și scoată pe candidații lor. Astfel alegătorii sînt amenințați, ademniți, cumpărați cu bani și dacă toate aceste nu folosesc, sînt duși adese-ori cu sîla la votare, între baionetele gendarmilor și siluiți a vota pentru cine li-se poruncește.

Din toate aceste până acum nimic nu s'a schimbat înspre bine. Legea electorală, nedreaptă pentru noi și împărți-

FOAIA

Tirgul de fete din Găina.

Între cărțile bune, ce s'au scris despre noi Români, stă în loc de frunte și cartea: *Românii din Munții-Apuseni* (Moșii), de *Teofil Francu și George Candrea*. (București, 1888). În ea se fac cunoscuți Români din Munții-Apuseni și de pe la poalele lor în capitole sau părți deosebite, după ținuturi, precum: Mocanii, Băieșii, Crișenii și Moșii, cu limba, ce o vorbesc, datinele, vieța casnică ș. a. toate descrise frumos și atrăgător. Cartea are și ilustrații de porturi, case ș. a.

Fiind aceasta carte mai rară, vom tipări din ea câteva capitole.

Estă ce spun scriitorii cărții despre tirgul de fete dela Găina:

Găina e un munte așezat la Mează-zi-Apus a Munților-Apuseni și are o înălțime de 1744 metri. La poalele lui e Vidra-de-sus și numirea sa se ascunde în întunerecul depărtat al vremilor.

Vidrenii spun, că pe vremea, când și în munții Bihariei se lucrau băile, o găină de aur eșia din băi spre a se așeza în vârful muntelui, pe cuibul seu unde erau oușele sale de aur. Vidrenii atrași de frumuseța ne mai pomenită a găinii, în mai multe rînduri s'au încercat să o prindă, ea însă a fugit în giurul băilor de aur dela Roșia. De atunci ne mai putîndu-se găsi aur în băile din acest ținut, Moșii au încetat de a le mai lucra, fiindcă găina din poveste, era *Vîlva băilor*, și ea a dus aurul cu sine în părțile unde a sburat.

Muntele Găina are două vîrfuri, unul mai înalt și pleșug, ear' altul mai mic și încongiurat de păduri de fag, în mijlocul cărora e o peatră ridicată în amintirea călătoriei Împăratului nostru Francisc Iosif I., pe care a făcut-o în țeara Moșilor la 1852.

Mare e puterea naturii și numai acela o poate vedea în toată ființa ei, care cu privilegiul unei vijelii să găsește într'un vîrf de munte, de unde cu frică și cu fiori, privește la lupta viforului.

Furtunile în munți se plămădesc ca din senin, și până ai bate în palme se varsă asupra vîrfurilor și codrilor.

Eram în Găina, într'una din frumoasele zile de vară. Cerul era senin, soarele era sus și razele lui revărsau asupra Găinii o căldură ca în luna lui Cuptor.

Un nouaș se zărea în depărtare pe marginea cerului. O *jelițe* rîcoritoare legăna frunzele arborilor și care din ce în ce bătea mai tare, încât deodată se auzia urletul puternicului vînt, care smulgea copacii din pămînt. Nouașul se înindea tot mai tare și întuneca cerul. Păstorii fugiau la colibi, ear' vitele mugind își căutau un adăpost. Pe cer fulgerile se întindeau ca șerpilor. Ilie alergînd cu patru cai și cu carul lui de foc, pe unde se bat în capete bălaurii și șolomânarii, voidînd să tragă în *cel rău*, pognia din pleasna biciului seu tunete și trăsnete, încât gemeau munții și se cutremura pămîntul.

După câte-va minute furtuna s'a potolit, razele soarelui earăși încălzeau munții, păsto-

rea măiestrită a cercurilor sunt tot același, ca și la început, ear' volnicile și nedreptățile în loc să încete, se sporesc din alegere în alegere. Ba la aceste se mai adaugă și *prigonirile și întemnițările*, fără seamăn de multe, ce se pun la cale împotriva noastră, la îndemnul și din însărcinarea stăpânirii ungurești.

Eată causele, cari au înduplecat pe fruntașii partidului național a aduce hotărîrea, să nu luăm parte la alegeri. Aceleași cause ne fac pe noi acum, în fața alegerilor, a urma cu sfințenie acestei hotărîri. Altcum am dărăpăna noi de noi buna rînduială a noastră și am strica causei poporului român, căci ne-am face „coadă la topor“, dând voturile noastre pentru de aceia, cari nu ne vreau binele, cari cu lucrurile noastre nu-și bat capul, ba cari încuviințează tractarea mașteră și prigonirile de tot soiul ale stăpânirii.

Așadar' în fața nouelor alegeri purtarea noastră este hotărîtă. Noi nu vom vota, *vom sta acasă, sau după-cum se mai zice* vom fi pasivi.

Să nu gândim însă, că aceasta va merge așa ușor, nu, căci viața publică la noi e foarte stricată. Vom fi supuși la ispite de tot soiul, ni-se vor face fel de fel de fâgăduieli, vom fi îmbiați și cu bani, ca să ne vindem cel mai scump drept, să ne vindem conștiința românească, și în cele din urmă vom fi amenințați, numai și numai ca să facem pe plac stăpânitorilor.

În fața acestora însă să rămânem neclintii, să ne arătăm de *bărbați și Români verzi*, să rămânem curați, cum se cuvine fiilor unui popor, care-și știe chemarea sa.

Aceasta e o datorie. O altă datorie, care cade mai cu seamă în sarcina oamenilor luminați ai noștri, ai cărturarilor dela sate, este să facă cunoscută celor neștiutori starea poporului, să-i îndrepte pe calea cea bună și să le dea po-

vețele de lipsă. În sfîrșit toți avem datoria a întoarce pe cei slabi de ânger dela calea rătăcită și dacă cu toate aceste s'ar afla nemernici, cari ar merge la votare, să-i înfierăm, să-i arătăm în foi ca să-și cunoască lumea, de oameni păcătoși, cari nu sînt vrednici a purta falnicul și cinstitul nume de „Român“.

Se fim pasivi, să nu luăm parte la votare, dar' să lucrăm, ca aceasta hotărîre a noastră să se și îndeplinească.

Astfel vom arăta stăpânitorilor noștri, că nu încuviințăm legile nedrepte și cerem îndreptarea lor.

Români, să apropie zile de grea încercare pentru noi, fiți însă; bărbați și țineți mai pe sus de toate la cinstea neamului nostru și la al lui bine.

Dieta noaui. Dieta noaui precum și casa magnaților este chemată prin decret (serisoare) regal a se întruni în ziua de 23 Noemvrie a. e. Alegerile de deputați se fac în zilele din 28 Octomvrie până la 6 Noemvrie. Caudidații, cari vreau să fie aleși, au început colindările prin țeară. Toți se arată acum foarte pretinoși și cu durere pentru alegători, făgăduind îndreptarea tuturor relelor, de cari apoi își uită după-ce sînt aleși.

Noi știm, ce preț au aceste făgăduieli, și nu vom lua parte la alegeri, lăsând pe stăpânitorii noștri a-și face mendrele oi de oi.

Pasivitate. Cea dintâi adunare electorală română s'a ținut Duminecă, în 11. Oct. e. în Alba-Iulia, luând parte la ea aproape toți alegătorii români din acel cerc. Adunarea a decurs în bună rînduială și în ființa de față a organelor de poliție.

Hotărîrea unanimă a fost *pasivitatea*: alegătorii toți au declarat că *nu vor lua parte la alegeri.*

Eată un început bun și o hotărîre vrednică de laudă.

În temniță. Dintre iubiții noștri fruntași și membrii ai comitetului național au stat zilele acestea în temniță pentru subscrierea „Manifestului“ cei din urmă doi, domni *Gerasim Domide* dela Rodna și *George Pop de Băsești.*

Gerasim Domide și-a început osânda în 6 Oct. e. în casa comitatului din Bistrița, ear' Pop de Băsești a stat închis în Cehul-Selagiului. Pe amîndoi i-au cercetat în temniță mulțime de inteligenți și popor din acele părți, ear' lui Pop de Băsești Români din giurul Șimleului i-au trimis și o scrisoare de alipire.

Pe cînd primesc cetitorii noștri acest nr. amîndoi fruntașii vor fi liberi, eșiți din temniță.

Cu aceasta s'a sfîrșit, spre mărirea stăpânirii ungurești, a doua goană sau prigonire a comitetului nostru național. După Seghedin și Vaș, *cei șapte membrii rămași neclintii pe lângă programul național*, au trebuit să suferă a doua întemnițare, dimpreună cu venerabilul president Dr. I. Rațiu. — Patria maghiară e salvată!

Gladstone pentru noi. Bătrânul Gladstone, fost ministru al Angliei în repetite rînduri și unul dintre cei mai vestiți bărbați ai vremilor de acum, a fost cercetat zilele trecute la Londra, de un bărbat de încredere al foii ungurești „Alkotmány“. Bărbatul acesta a întrebă pe marele Gladstone, ce vederi are despre stările de azi din țeara noastră. Atunci bătrînul fruntas englez a *desfășurat* — spune acel bărbat — *pe larg plîngerile noastre ale Românilor, vorbind cu deosebită căldură pentru îndreptățirea noastră.* A vorbit apoi despre *legile bisericesti*, zicînd, că *prin ele stăpînirea ungurească a făcut și mai nesuferită apăsarea neamurilor nemaghiare din Ungaria.* Atîta spune bărbatul de încredere a lui „Alkotmány“. Desigur însă, că marele Gladstone va fi vorbit mult mai pe larg și cu căldură și mai mare despre suferințele noastre!

Cinstea portului național.

Multe lucruri bune, frumoase și prețioase avem noi Români, cari alcătuiesc *avutul* nostru național și prin cari ne deosebim de alte popoare. Astfel este între altele *limba* noastră veche și dulce „ca fagurul de miere“, apoi *datinile* și

rii eșiau voioși din colibi, vitele începeau a paște, pasărilor să cânte și Găina să salte.

Din Găina se zăresc o mulțime de poeni și de-o parte și de cealaltă a muntelui, care desparte hotarul comunei Vidra-de-sus, de cel al comunei Bulzești, sau mai bine zis, *hotarul Moșului de al Crișanului.*

Mai în jos se vîd case de ale locuitorilor, unele singuratic și altele în grupe așezate, ear' pe la poalele Găinii serpuște Rîul-mic în ale cărui unde curate se scaldă raza soarelui și bea curcubeul apă.

În cea dintâi Duminecă după Sfântul Petru, liniștea din Găina înceată. Este ziua vestitului *tîrg de fete.* În zori de zi de dimineață, de pe toate dealurile *cîrg* Moși și Moațe, Crișeni și Crișene; toți în haine de sîrbătoare. Cînteculele *igreților* (lăutarilor) asurzesc pădurile.

Des-de-dimineață doi încredințați din partea Moșilor din Vidra-de-sus și doi din partea Crișenilor din Bulzești trag o linie de despărțire, între Moși și între Crișeni, în câmpul tîrgului, care se ține pe o pajiște verde

ce se întinde între cele două virfuri ale muntelui. Linia e trasă astfel, că Moșii își așează merindele în partea de cîtră Răsărit, ear' Crișenii în partea de cîtră Apus.

Până pe la orele 10 dimineața toți sînt cuprinși cu cumpărarea și vînzarea uneltelor de case și de economie, precum: coase, ștreanguri, greble, tuluico, oale și diferite poame și legumi aduse în tîrg de Crișeni.

După tîrguirea celor trebuincioase, lumea începe să prînzească pe iarbă verde și să se adune împregiurul *igreților* (lăutarilor) cari cîntă lângă câte o *berbință* (butoiu) cu vin, ori cu vinars de cereșe, sau cu *rosolie*, un fel de vinars roșu îndulcit cu zahăr sau cu miere de stup, și apoi jocul sau hora să încinge peste întreg tîrgul în câte 8 și 10 grupe deosebite și formate din Moși și din Crișeni, cari la sunetul ceterelor, clarinetelor cimpoiilor și fluierelor, jucînd își spun prin *chîuituri* tot felul de glume, adese-ori pișcătoare, strigînd Crișanul cîtră Moș:

Ține Moș de hastă straiță
Să mă *hiț* (jo.) cu hastă moața:

Până mă *hițai* cu moața
Să duse moțul cu straiță!

Ear' Moțul îi răspunde:

Măi Crișene lapte 'n tioc
Adă fata să 'ți o joc:
De nu 'ți-oi juca-o bine
Între smei 'n ea și 'n tine!

Din aceste glume adese se nasc mici certe, cari îndată se împacă de cîtră cei însărcinați cu păstrarea bunei rînduiei, și cari numai atunci ajung la bătăi și neorînduiei, cînd străinul se amestecă. Astfel s'a întîmplat în vara anului 1852, cînd 11 ger-darmi nemțești batjocorînd femeile, au fost cumplit bătuți și desarmați: ear' Moșii pentru aceasta a lor îndrăzneală, au fost aspru și crunt pedepsiți.

S'a trimis la Vidra-de-sus o companie de dragoni (călărași), și punînd mîna pe trei inși, dintre care numai Gavrilă Bădescu mai trăiește, a fost fiecare bătut cu câte 100 de bețe; ear' la 1856 a fost împășcat unul din ei.

Săracul Moș! Nici în virful muntelui nu-l lasă străinul să-și petreacă zilele în pace!

obiceiurile strămoșești, pe cari cu scumpătate trebuie să le ținem și grijim, lăsându-le moștenire copiilor, așa precum le-am primit noi dela părinții și moșii noștri; tot asemenea de aici se ține și *portul* nostru național, care cu frumsețea și eleganta sa înfățișare a încântat pe străini și 'i-a făcut să-i aducă mari cuvinte de laudă. Pe când limba și obiceiurile strămoșești, moștenite din moși-strămoși, arată originea (obârșia) și începuturile noastre dela marele popor roman și arată totodată vechimea noastră pe plaiurile acestui pământ, pe atunci portul național ne dă probă despre gustul bun sau cum se mai zice, despre gustul estetic al poporului nostru. Un popor cu gust rău, pocit, să îmbrace urit, încât nu-ți face nici o plăcere, privindu-l; un popor cu gust bun, cum e Românul, și deștept din fire, să îmbrace cu gust, își întocmește și face astfel vestmintele și îmbrăcămintea, încât te răpește când îl vezi, te încântă, de ai vrea să-l tot privești.

Elei, câți străini de neamul nostru, nu 'și-au lăsat inima și dorul la câte o Româncuță de-a noastră, pe care au văzut-o jucând în horă, cu cămașa cu alțițe și cu cătrînțele (zadii) drăgălașe, de sub care se vedeau poalele, albe și curate ca spuma laptelui? De sigur, căci Româncuța, cu ochii ei negri, cari îți străbat până în fundul inimii și cu mișcărilor plăcute, îmbrăcată în portul ei fermecător, îți pare o zână din poveste.

Așa e Românul cu portul seu, — când e îmbrăcat în haine de sărbătoare, e vrednic să-l iai în chip și să-ți împodobesti cu el pereții casei.

Dovada cea mai bună, despre frumsețea portului nostru este, că Maiestatea Sa, Regina României, Elisabeta Doamna, atâta a fost de încântată de el, încât 'l-a ridicat din casele și bordeiele țărănești sus la tronul țării. Ea 'l-a îmbrăcat de mult cu drag la petreceri și alte înalte și mari sărbări și după ea s'au îmbrăcat

în frumosul port și doamnele în toate părțile și se îmbrace și azi, la petreceri și sărbători. Aceste, credem, că sunt lucruri cunoscute, căci despre ele s'a scris de mai multe-ori.

Dar' acum portul național al nostru s'a bucurat de o nouă cinste. Din sărbările minunate, ce s'au dat în România, la București și Sinaia, cu privilegiul vizitei Împăratului nostru, scoatem la iveală această știre îmbucurătoare. Portul național a fost arătat și purtat înaintea Împăratului Francisc Iosif, figurând întâioară la sărbări mari, împărătești și făcându-i-se loc de cinste printre multele uniforme militare strălucite și printre hainele civile domnești.

Deja înainte de a intra Împăratul în România, la Orșova 'i-s'a prezentat îmbrăcat în port național deputatul din București, *Schileru*, arătând lumii, că opinca românească încă poate sta alături cu cismele împintenate ungurești; cel mai minunat lucru însă s'a petrecut la București și Sinaia.

Aici femeia română s'a arătat vrednică de numele seu. Elisabeta Doamna, iubita Regină, din nou 'și-a arătat dragostea nețermurită față de Românii Ei și dorul de a-i înălța și a le scoate nume bun.

La banchetul ce s'a dat în București și la concertul din Sinaia, toate doamnele române, cari au fost chemate, în port național au fost îmbrăcate împreună cu Regina.

Frumoasă și măreață înfățișare, care a făcut multă plăcere Împăratului și tuturor străinilor de față.

Estă *cinstea portului național*. Nemernic, de trei-ori nemernic ar fi deci acel Român, care nu 'și-ar iubi portul, ba 'l-ar schimba cu straie jidovești sau 'l-ar lăsa să se corcească.

Străinii sunt încântați de el, noi trebuie să-l iubim cu atât mai mult.

Când soarele e numai o suliță pe cer, până se apune, oamenii încep să plece rîzînd și glumind. Crișanul, iute la fire și rău la mînie, fiindcă nu 'și-a putut vinde oalele, începe a le sparge cu băta, ear' Moțul, voind ca oalele cumpărate se ajungă mai iute decât el acasă, le dă drumul din deal și până în vale.

Încât pentru *tîrgul de fete*, în Găina n'a fost nici-odată, decât numai în creerii bîrfitorilor străini, ca se atragă luarea aminte a publicului asupra bîrfelelor și clevetelor lor.

În vremile de demult, păstorii din acel munte făceau în fiecare an câte o feștanie în mijlocul turmelor. Cu acel privilegiu Vidrenii duceau mîncări și beuturi și se ospătau cu *poza* lor pe iarbă verde și între brazi. În urmă *feștanii* nu s'a mai făcut, ear' *petrecerea* a rămas și se ține în fiecare an la Sîn-Petru. Crișenii din apropiere au început și ei să iee parte la petrecerea Vidrenilor, și așa, dintr'o petrecere numai a Vidrenilor, cu vreme a ajuns să fie o petrecere a Moților și Crișenilor.

Mai era și obiceiul, ca la Sîn-Petru se plătească Vidrenii proprietarului feudal Holaky din Hălmăgel arînda pentru pășunatul vitelor în Găina; de aceea în ziua numită, Moții cu nevestele și cu copiii lor, ospătându-se de bucurie, că *s'au plătit de satana*, luau parte la această veselie și Crișenii, cari aflînd că Vidrenii aveau beutură, duceau și ei în schimb spre vînzare tot felul de unelte și astfel s'a născut *tîrgul din Găina*, rău și fără cale numit de străini: *tîrg de fete*.

Tot în acest mod au fost înființate și alte trei tîrguri în munți: în *Lespezi*, *Biharia*, și *Calincasa*. Cel dintăiu nefiind cercetat a încetat la anul 1830, ear' tîrgul din Biharia a încetat cu doi ani mai înainte din pricina deselor furtune. Biharia e un munte în înțelesul adevărat al cuvîntului. Vînturi reci și o negură deasă acopere întotdeauna acel munte.

A mai rămas în ființă tîrgul din Calineasa, care e cu mult mai neînsemnat ca cel din Găina. Cei cari iau parte acest tîrg

„Doara“ Românului.

Are poporul nostru dela țeară multe însușiri bune, o inimă plină de bunătați, dar' are și însușiri rele.

Spre fala noastră, a Românilor, trebuie însă să o spun din capul locului, că poporul românesc nu are slăbiciuni de cari fruntașii sei, ar trebui să se rușineze, ori apoi, cari ar pute aduce stricăciune *intregului* neam românesc. Nu! Smintelele poporului nostru sînt mai mult de fire privată, și dacă aduc cuiva stricăciune, aduc de obicei aceluia, care le face.

O astfel de însușire păgubitoare pentru cel-ce o are, e și așa numita „doară“ a Românului, devenită chiar proverbială. Vorba ăluia, cu: *„mintea Românului cea din urmă“*, nu s'a născut numai așa: din sînin, ci după multe și mari, poate chiar păgubitoare probe, prin cari a trecut poporul nostru. Se pare a fi devenit un fel de lege, că țeranul român, să le învețe toate din păteniile sale proprii. Și asta nu e bine că e așa, pentru-că toate păteniile sînt cam scumpe, câte odată, chiar și primejdioase.

Nu voi vorbi despre „doara“ Românului, despre ușurința cu care primește spre pildă — ivirea unei boale între membrii familiei sale, această nefericită „doară“ cu care așteaptă nepăsător, ca să ajute *„Dumnezeu și sfinții“*, în loc să alerge fără amluare la un medic (doftor) și să ceară sfatul acestuia; ci voi vorbi despre ușurința sa, tot atât de mare, arătată la cumpărări de moșii.

Pildele sînt multe și aproape zilnice despre cari aș pute spune, dar' mă mărginesc a vorbi peste tot, scoțînd simplu la iveală răul, care trebuie stîrpit.

Mulți dintre plugarii noștri, chiar și dintre cei cu carte, sînt de credință, că la cumpărări de grădini, case, vii, pămînturi, cu un cuvînt la cumpărări de lucruri nemișcătoare, e destul să te toc-

sînt mai cu seamă păstorii din acel munte și puțini locuitori de pe la Someșul-cald și rece dinspre Huedin și afară de lîna dusă la tîrg de Moții din Scărișoara, nu sînt alte mărfuri de vînzare.

Așezarea muntelui Găina, pentru ținerea unui tîrg e însă cu mult mai priincioasă, de oare-ce înpregiurul ei fiind o mulțime de sate, formează calea de comunicațiune între Moți și între Crișeni.

Despre originea tîrgului ni-a spus un bătrîn, Gavrilă Bădescu, că a aflat dela tatăl seu, care a trăit 130 de ani, că într'o zi Vidrenii, petrecîndu-și în Găina au dat peste ei fără veste de Curuți și Lobonți pe care respingîndu-i, în amintirea acelei învingeri 'și-ar petrece Moții în ziua numită.

Tot cam în acest înțeles vorbește învîștatul neamț d. Reissenberger, care zice că Mongolii năvălînd în Ungaria, Românii din țeara ungurească, care locuiau la poalele despre apus ale Bihariei, 'i-au gonit pe munte, uze fiind întimpinați de Români transilvani, pe

mești cu vânzătorul, se-ți plătești prețul de cumpărare, și se legi cu dînsul nu contract în fața martorilor. Contractul îl pui apoi frumos în buzunar, ori pe fundul lăzii, și te culci liniștit, în credința, că ai devenit proprietarul realității cumpărate.

Cine face așa, rău face. Contractul nu dă încă nimănui *dreptul de proprietate* (de stăpân), ci acest drept se câștigă numai trecînd contractul prin *cartea funduară*. Adevăratul proprietar (stăpân) al unei moșii sau case e totdeauna acela care se află însemnat în cartea funduară de proprietar, și nu *altul*, aibă acest *altul* zece sau o sută de contracte, legate toate după lege și în cea mai bună rînduială.

Contractul nu pentru aceea se face, ca se-ți ținem ascuns pe fundul lăzii, ci pentru-ca dovedindu-ne cu el dreptul de proprietate asupra averii cumpărate, *se cerem la deregătorie cărșilor funduare însemnarea acestui drept, pentru noi*.

Aceasta se numește: *a se intabula, a fi intabulat*.

Câte nefericiri nu s'au întemplat până acuma din nebăgarea în seamă a acestei reguli.

Câte întemplări nu s'au ivit, în cari vânzătorul a făcut datorii după vânzare, datoriile s'au intabulat pe moșia vîndută, ear' aceasta s'a pus la doba și s'a vîndut în paguba cumpărătorului, care a ținut contractul pe fundul lăzii, în loc se-ți fi arătat fără amînare deregătoriei de carte funduară.

Să-și însemne bine lucrul acesta oamenii noștri dela țeară, și în treburi de cumpărare se pună la o parte „*doara*“. Contractul ce-ți leagă cu vânzătorul se-ți arete fără amînare deregătoriei de carte funduară, pentru a împedea astfel ori-ce primejdie, ce ar pute se-ți ajungă, căci „*doara*“ folosită în asemenea împregiurări, poate se le aducă pierderi foarte dureroase.

Dar' nu numai după cumpărare, ci și înainte de cumpărare e de datorința

toți i-au omorît. „În amintirea acelei învingeri își petrec Românii în fiecare an la Sân-Petru în muntele Găina, când apoi se încheie și unele căsătorii“.

La tîrgul din Găina, care seamănă cu *medele* din țeara Hașegului, sau mai bine zis cu *tîrgul Fetei* ce se ține la bobotează la Vaida-Rece din țeara Făgărașului, sau cu cel dela Sfântă-Mărie din Teiuș de pe vatra Mureșului, ori cu cel dela Ispas din Blaj, se face de obicei, cunoștințe între ficiori și fete, din care se încheie și câte o căsătorie între câte un Crișan cu o Moață, nici-odată însă între un Moț cu o Crișană, fiindcă Crișenele nu sînt așa frumoase ca Moaștele. Cununia însă se săvîrșește cu toată cuviința acasă în sat, înainte altarului bisericii, ear' nu în munte, unde se zice că ar fi *pustnici* sau *calugări*, cari în țeara Moșului n'au existat de când e lumea.

noastră a merge la deregătorie de carte funduară, pentru a ne încredința, de se află oare trecută în cartea funduară parcela de pămînt sau casa ce voim să cumpărăm, cine e proprietarul ei, și ce datorii se găsesc intabulate pe ea? A cumpăra ceva înainte de a vedea starea în cartea funduară, nu însemnează alta, decît a cumpăra — *măța în sac*.

Cartea funduară e dară o întocmire foarte însemnată pentru proprietari, de aceea voi mai vorbi despre ea.

Brutus.

Procesul Româncelor din Boița.

În numărul din urmă al „Foi Poporului“ am amintit, că în 6 Octombrie st. n. a. c. au stat înaintea curții cu jurați din Cluj 7 brave Românce din Boița, dintre cari două au fost osândite. Adevărata pricină pentru care ele au trebuit să se înfățișeze la judecătorie a fost *simful învâpăiat românesc* al lor, deși nu procurorul le-a dat în judecată, ci perdutul învătător din Boița, maghiaronul *Soldja Miklós*.

Acest neom e cunoscut de toți, ca un păcătos, care arăta pe nedreptul pe Românii din Boița, și îi părea pe la judecătoriile din Sibiiu. În anul 1894 însă a făcut o nouă ispravă, care și-a avut sfîrșitul acum, la procesul din Cluj.

A fost așa de bine, că școlarii din Boița au avut un maiial în faldă zi de 3/15 Maiu. Soldja s'a pus și acum în poară cu sătenii. El a oprit pe școlarii lui să meargă la maiial, pe cuvînt, că Boițenii vor face demonstrații împotriva statului. Apoi din odaia sa spiona pe oamenii cari mergeau la maiial, ca se-ți arete.

Toți Boițenii s'au scărbit de aceasta, ear' cele șapte femei au făcut o declarație, pe care au publicat-o în „Tribuna“. În ea i-au numit „vînzător“, „nemer-nic“, „Iuda“ ș. a. după purtările sale.

Soldja pentru aceasta a dat în judecată pe scriitoarele declarației.

Dar' cu atîta nu s'a îndestulit, ci ca pîra se aibă o mai bună isbîndă, a spus în actul de acuză fel de fel de minciuni despre Români. A spus între altele, că Românii au avut planul de a „dărăburi patria noastră maghiară“, că după procesul Memorandului Românii erau gata de rescoală și alte bazaconii, pe cari însă la proces nu le-a putut dovedi. Astfel a rămas în ticăloșia sa de rușine!

La Cluj, în fața juraților, femeile Boițene s'au purtat foarte brav. Ele au fost întrebate pe rînd și toate au mărturisit, că Ana Istrate a făcut declarația și celelalte au subscris-o. Au vrut să înfiereze pe Soldja și se-ți arete din nou lumii ticăloșia, „pentru că și-a bătut joc de copiii noștri și de sîrbătoarea noastră“, cum a spus una dintre acuzate.

Apărătorul acuzatelor a fost dl advocat *Dr. Ilea* din Cluj, care a arătat în lumină adevărată pe Soldja după faptele sale, a dovedit nevinovăția acuzatelor și a cerut să fie mîntuite. Cu toate aceste două din ele au fost osândite, anume *Ana Istrate* și *Maria Necșa*.

Astfel s'a sfîrșit procesul Boițenelor, în care a eșit la iveală de nou ticăloșia lui Soldja și curagiul și *bunul simț românesc* al Boițenelor. sm.

DIN LUME.

Țarul în Franția.

Luni (5 Octombrie stilul nou) părechea împărătească a Rusiei a sosit, în drumul seu spre Paris, în orașul de mare Cherbourg, unde a fost primită cu mare însuflețire. De aci Țarul și soția Sa au plecat, însoțiți de președintele republicii franceze, Felix Faure, la Paris, unde au ajuns Marți dimineața. Aici cele mai mari sîrbători așteptau pe înalții oaspeți. Două zile a stat părechea împărătească a Rusiei în marea capitală franceză și în tot timpul acesta Francezii, în frunte cu președintele lor și cu oamenii cei mai de seamă ai țării au arătat cea mai mare însuflețire și dragoste față de împărăteștii lor oaspeți, cari s'au minunat mult de mărețiile Parisului și peste tot de întinsa putere a Francezilor. Îndeosebi frumoasa și brava armată franceză, care în număr de 80 de mii s'a arătat înalților oaspeți, a plăcut din cale afară acestora. Câtă vreme a stat Țarul și soția Sa în Paris mii și mii de oameni din toate părțile țării s'au adunat acolo, să vadă strălucitele sîrbări.

SCRISORI.

„Perde vară“ la milleniu.

Earăși ni-a sosit din câteva locuri, dela români buni și verzi ca stejarul scrisori, cari ne vestesc, că unele *uscături* de ale neamului nostru au fost dași la comedii și la tîrgul de rîs din Iudapest. Îi dăm acî la vileag, ca se știe ce paseri bune sînt:

Din Galați (lângă Făgăraș).

Domnule Redactor!

Nu mă rabdă inima, ca să nu aduc la cunoștință stimaților cetitori ai prețuitei d-voastre foi „Foaia Poporului“, că și în comuna noastră Galați, curat românească, se află „marhe“, cari nu s'au îngreșat de comedii ce le-au vîzut în Făgăraș, făcute tot în cînstes milleniului, ci au plecat și la tîmbălaul din Budapesta.

Aici îi numesc pe harnicii Români: *Măr-hău Pêter*, fost învătător 30 de ani în comuna noastră Galați și acuma lingău comanal. *Schiopu Pêter*, birău și soția *Aron Gîgîr* și *Pop Fînós*.

Fie-le rușine!

Sentinelă.

Din comitatul Hunedoarei.

Eram năcăjit de câte-ori ceteam despre transportarea dobitoacelor cu două picioare la târgul de bazaconii din Budapesta, dar' eată că acum s'au aflat și la noi câțiva „perde rară”, anume în cercul Devei, cari s'au dus acolo, anume: Din comuna *Santohalm* birăul-mare *Șerban Petru* și fratele lui *Ioan Șerban*, cu soțiile, apoi birăul-mic *Maiier Petru*. Din comuna *Seulești*, *Crișan George* și *Avram* din *Biscarea Ioan Muntean* al lui *Alexandru*, cantorul cel tinăr, *Nistor Popoviciu* și *Ionică Tecaciu*, din *Rimeria Todor Partenie*, birău. De peste *Murș*, din *Chimindia*, *Petru Albu* și *Dumitru Iovan*, din *Banpotoc*, *Ioan Măriș*, birău, *George Albu*, *N. Bembea* și *Filip Iovan*. Din *Cărpiniș*, birăul *Piscol Petru*, din *Ureș*, birăul *Ioan Brândușa*, *Irinca Solomon* și *Toma Bălșan*.

Tot mai mulți birăi, slugi la stăpâni!!

Din cercul Făgetului și al Bichișului.

Din acest cerc am primit mai multe scrisori, din cari se vede, că din câteva comane de pe aici s'au dus unii preoți și învățători, ducând cu sine mai mulți rătăciți. Eată unele părți:

Din comuna *Bata* a mers preotul *Ioan Mălar* vîrful din coada preoțimii, cu 14 plugar și cu învățătorul *Ionichie Nestor*, de care bă se miră tot omul, cum de și-a uitat urel de sine.

Din comuna *Cella*, care până aci a fost vedaică de laudă în ținuta sa națională, încă țias notarul căpăstru pe 6 plugari, în frunte a dascălul *Stefan Cărbăș*. Acești amăgiți dat: judele com. *Toma Fiedran*, *Teodor Brăncuș*, *Maxim Jolescu*, *Patrichie Gaspar*, *Ambrosie Gaspar* și *Ambrosie Nistor*. Să le fie de bine, nu li învinuesc, căci de stlă s'au trat de ris.

Din comuna *Bacameștu* au mers vre-o 10 plugari în frunte cu știarțul de dascăl *Dumitru*.

Să le fie rușine la toți.

Simfitorul.

Un alt corespondent din părțile aceste scrie, că au fost la tîmbălău:

Antistia comună din *Valea-Mare*, în *Capolnaș* a fost judele comunal cu treze jurați, dintre cari pe unul, *Ioan Crașcescu*, l-au dus până la gară beat ca pe un urs, din *Birchiș* a mers judele și fatal jude *Bulzan*.

Bine s'a purtat comuna *Caprioara*, de unde nu s'a dus nimenea, avînd conducători buni.

Abonent nr. 5068.

Calea cea bună.

Bucium-Poeni, în 15 Septembrie 1896. st. n.

La noi în comuna noastră Bucium-Poeni înainte cu câțiva ani băișagul era în floare, țtea pe timpurile acelea trăi și omul cel liră de nici o carte sau meserie, acum însă de vre-o 19 ani încoace s'a stîrpit băișagul nostru, încât sîntem acuși de fugit în Țeară.

Lucru dovedit, că am fost în trecut oameni răi.

Aceasta o zic nu pentru-ca să defaim oamenii din popor, ci alt înțeles are această descriere a mea;

Pe vremea, când erau băile de aur în țeară, puteau eși în comuna noastră mulți învățați, căci mijloace au fost, deră pe timpurile acelea nu au fost oamenii, nu au avut po-

văzitori buni și nu au cunoscut ce plătește coala și meseria la vremuri grele.

Acum mai cu seamă de vre-o 4 ani, de când a intrat și la noi în comună scumpa „Foaia Poporului” mulți, și cari au cetit și cari nu au cetit încă au auzit din altul, ba chiar și cu ochii au văzut, că: *cel cu carte sau cu meserie poate ușor trăi față de noi și în timpurile cele mai slabe, să îndemnară dară oamenii nostri și îmbrătoșara școala și meserii.*

Avem acum din popor — și ar trebui și mai mulți să fie — un bălat a lui *Jurca Simion*, la argăsitori, are *Jurca Nicolae* 2 băieți în gimnasiul din *Alba-Iulia*, *Nicolae Lupu* unul în *Sibiiu*, *N. Adamoviciu* unul în *Brad*, *Ioan Iancu* unul în *Brad*, *Simion Trifa* are unul pedagog în *Sibiiu*, *Nicolae Țandrea* are în *Alba-Iulia* unul, ear' în *Zlatna* are un băiat și două fetițe la școală, afară de aceasta s'au ridicat în comună 3 prăvălii din partea *Românilor*.

Bine ar fi să putem ceti despre comunele noastre, că: au imitat pe *Bucium-Poeneni*.

Abonent nr. 891.

Petrecere în Toplița-română.

Toplița-română, 25 Sept. st. n.

În 8,20 Sept. a avut loc în comuna noastră o prea frumoasă petrecere, în folosul bisericii noastre gr.-ort.

La petrecere a luat parte în rînd cu poporul: întreagă inteligența noastră, care și-a petrecut în mijlocul poporului până în zori de ziuă. Poporul s'a purtat foarte cinstit până în capăt. Un lucru foarte frumos au săvîrșit pentru reușita cât mai deplină a petrecerii, doamnele *Elisabeta Trifu* și *Ecaterina Mazăre*, domnișoarele *Maria* și *Leontina Popescu* și domni *Octavian Popescu* și *Laurian Maior*, care au învățat pe fetele și ficiorii nostri mai multe jocuri naționale, între cari „*Ardeleana*”, „*Sârba*”, „*Hora*”, „*Romana*”, făcînd prin acestea o neapuză plăcere întregului public de față. În pauză s'a jucat și „*Călușorul*” și „*Bătuta*”.

Petrecerea a fost dată de mai mulți domni din comună în frunte cu domni: *George Maiier*, preot gr.-ort. ca președinte și *Valeriu Trif*, măiestru cojocar; *Ioan Mazăre*, negățător; *Nicolau Moldovau*, măiestru pec; *Ioan Bobu*, econom; *Zaharie Dușe*, econom, ca arangiatori.

Venitul curat e de 40 fl., cari s'au dat fondului bisericii noastre.

Încurajați de atare reușită admirată până și de străini, ne-am hotărît, ca de aici înainte să dăm în fiecare an două-trei petreceri de acest fel.

I. V.

CRONICĂ.

Eardși proces. Luni (13 Oct. n.) s'a judecat înaintea Curții cu jurați din Cluj procesul pornit împotriva învățătorului *Nicolae Trimbișoniu*, pentru-că într'o corespondență publicată în „*Tribuna*” din anul 1894, ar fi vătamat pe gendarmi. *Di Trimbișoniu a fost osândit la 60 fl. amendă și la plățirea cheltuielilor de proces, în sumă de 36 fl.* Apărătorul, dl *Dr. George Morar* a spărat cu multă vrednicie pe acusat, dar' îndesert, glasul dreptății nu se aude la judecătorile ungurești!

— Înaintea judecării au stat vre-o 30 de *Români* din comuna *Tohanul-vechiu*, lângă *Brașov*. Pîrîtor n'a fost de astă-dată vre-un slujbaş unguresc, ci nefericitul vice-

notar din *Tohanul-vechiu*, *Ioan Berariu*, o unealtă a apăsătorilor nostri. *Berariu* a pîrît pe *George Tomaș*, preot gr.-cat. în acea comună, că într'o predică rostită în biserică ar fi ațîțat împotriva Ungurilor, ear' pe învățătorul *Nicolae Pop*, că ar fi ațîțat poporul împotriva sa, ca slujbaş. Nefericitul pîrîtor și-a adus cu sine ca mărturie întreaga sa ceată de prieteni vre-o 12 la număr, cari mai toți sînt cunoscuți în comună ca oameni iubitori de stadă și de bătaie. Dimpotrivă mărturiile celor doi pîrîți sînt oamenii cei mai cinstiți din comună. Acestia au mărturisit cu toții, că nimic din cele spuse de pîrîtor nu sînt adevărate. Pîrîții au fost apărăți de advocații *Dr. Eugeniu Lemeni* și *Dr. Carol Lurtz*, fruntașul *Sășilor* potrivnicii stăpînirii de azi. *Judecătoria* după multă cercetare și după frumoasele vorbiri ale apărătorilor a hotărît, că *într'adever pîrîții nu-s de loc vinovați*. Procurorul, mare patriot fiind, a dat recurs împotriva acestei hotăriri.

— Împotriva foii „*Dreptatea*” din *Timișoara* (*Bănat*) s'a pornit un nou proces. Împrocesuate sînt trei corespondențe, publicate în numerii 133, 135 și 146 din anul acesta, asupra măcelului dela *Mehadica*. — În 2 și 3 Octombrie n. a avut loc la *Judecătoria* din *Brașov* un proces politic foarte urît.

Alegere nimerită. Din *Fenlac* (*Bănat*) ni-se scrie, că în 30 Septembrie st. n. a. c. a fost acolo alegere de vicenotar, fiind ales un tinăr român brav, dl *George Todorescu*. La această alegere a fost mare bucurie din pricină, că de astă-dată *Serbii* au dat mîna cu *Românii* — pe cari erau năcăjiți pentru despărțirea ierarhică — și astfel a fost ales sus numitul cu 24 voturi împotriva la 6 voturi, date de *Unguri* candidatului lor maghiar. Pildă bună au dat în privința aceasta amîndoi preoții: preotul român *Moise Babescu*, care a ostenit mult pentru a încheia frățietate cu *Serbii* și preotul sîrb *Grigorie Georgeviciu*, apoi e vrednic de toată lauda *Sîrbul Vasa Mitriciu*, care a fost imbiat din partea *Ungurilor* cu 5 fl. pentru un vot, dar' n'a primit, ci scărbit le-a zis: „eu nu sînt Iuda, nu-mi vînd legea pentru bani”. Scri-soarea care ne vestește aceste știri îmbucurătoare, e iscălită de următorii: *Mateiu Vuia*, *Ioan Ristin*, *Alia Lipovan*, *Drăgoi Bota*, *Drăgoi Popovici*, *Nica Hodoșan*, *Lazar Tiandre*, *Ioan Birău* și *Arsa Lipovan*, membri în reprezentanța comunală.

Pocăire. Cei cari merg la milleniu, vin năcăjiți ca vai de ei acasă și scărbiți, dar' tac tăcerea peștelui, căci li-e rușine. Eată însă ce cetim în „*Tribuna*” Nr. 213. Un econom din (*giurul Făgetului*) trimite „*Tribunei*” o scrisoare mai lungă, în care arată în ce chip a fost amăgit să meargă la milleniu, și apoi povestește cele pătite în *Budapesta* în următorul mod: *Ajunși în Budapesta* — zice omul nostru — am fost îndesați în bîrăci, ca într'o menagerie, unde era îmbulzeală atât de mare, încât dacă n'ar fi plouat, ar fi trebuit să ne nădușim. În 23 Septembrie ni-s'a dat la ameazi supă și fasole. În 24 supă și cartofi. Am fost duși în expoziție, dar' în loc de a ni-se arăta nouă ceva, am fost noi arătați, ca niște animale din menagerie. Mergeam cu părechia. Înaintea noastră mergea un călăuz în fuga mare, fără a ne arăta ori explica ceva. Cum am dormit două nopți în bîrăci, numai noi știm. Destul că unul dintre noi a murit în *Budapesta*, — și alți patru au ajuns bolnavi acasă, și zac și astăzi. *Mă doare inima când trebuie să le spun aceasta, și mă cuprinde rușinea, că m'am*

dejosit întru atâta. Zie și eu dar' ca fiul ră-tăcit: Scumpă națiune română, greșit-am înaintea ta și a lui Dumnezeu; iartă-mă că nu sînt vrednic a mă mai chema fiul tău!

Preot pătimăș. Ctitorul prim al bisericii române din Zaránd (comit. Aradului), cu numele Ignat Flueraș, se plînge într-o scrisoare mai lungă asupra preotului de acolo *Vasilie Olar*, pentru purtarea sa pătimășe față de el. Flueraș a împrumutat părintelui Olar 10 fl. din banii bisericii, pe cari numai cu mare greu 'i-a putut primi înderăt, căci de câte-ori li cerea, părintele îl injura numindu-l „blăstemat și fără rușine“. Când apoi a cerut și interesele (cametele) după cei 10 fl. (fiind banii bisericii), părintele Olar s'a mîniat așa de tare, încât 'l-a blăstemat între martori pe el și pe urmașii lui.

Noi îl încredințăm pe ctitorul Flueraș, că blăstémul nu se va prinde, dacă interesele au fost cerute pe drept, părintelui Olar îi zicem, că cu o astfel de purtare necuviincioasă, se face urgisit înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor și ar fi bine, ca să nu mai facă astfel de lucruri, de cari rușine să-i fie.

Să cumpărăm dela ai noștri! Din *Alta-Julia* primim următoarele: La un tirg de țară din orașelul Teiuș un Român, voind să cumpere o păreche de încălțăminte pentru nevastă-sa, se duse la un păpușar un-gur din Turda. Acesta, un om crunt și dîrz, îi spuse prețul. Românul nostru voi să se tocmescă. Atunci dîrzul păpușar în loc de a sta cîștit de vorbă cu Românul, uode nu-mi începă a-l injura în chipul cel mai murdar, învinovățindu-l că ar vrea să fure, ear' nu să cumpere. Românul, om de pace, nu zise nimic, ci trecu la altă suțră tot un-gurească. Aici o păști însă și mai urtt, căci negustorul un-gur nu numai că-l injură de toți sfinții și de Dumnezeu românesc, ci-l dete și câteva ghiolduri și împinșetori. Astfel Românul, injurat și bătut, tribul să se ducă și de acolo. — Să ne ferim deci a da banul, care ne mai rămâne dela grelele dări și aruncuri, la străini, cari ziua în amenza mare ne injură și ne bat! Avem noi destui măiestri și industriași români, pe cari pe la toate tir-gurile li putem afla. Dela acestia să trguim totdeauna, căci ei mai bună marfă ne vor vinde!

Un abonent.

Împotriva Jidovilor. Comuna Csaráos (comitatul Sătmár) își caută un cămărar. În anunțul seu, primarul spune anumit, că cărcima se poate arênda ori-cui *afară de Jidovi*. — Eată un minunat mijloc pentru comune pentru a se mântui de jafurile Jidovilor!

Cum 'i-au sedus. Prin ce mijloace păcătoase au fost amăgiți oamenii dela sate să iee parte la tîmbălăul millenar, se poate vedé din următoarelor destăinuirii, pe cari le face „Tribunei“ un corespondent din Bănat: „Ajungênd într-o dimineață în comuna Iezeriș, oamenii cari mă cunosc, 'mi-au eșit în cale și m'au întrebat dacă și pe la noi a sosit *poruncă dela Împêratul, ca din fiecare sat să meargă câte 40 Români la Pesta?*“ Doară pe la voi a sosit astă poruncă? 'i-am răspuns eu. Cine va spus o așa minciună cu coarne? Stăpînirea dle! Dl fibirêu, notarul și popa au zis, că dacă nu vor merge, vor fi pedepsiți, și pe lângă această fiecare să fie sêrbătorește îmbrăcat și în cisme încălțat! De cheltuielile de călătorie n'au a se îngriji, precum nici de

ale mîncării, de oare-ce toate le au degiaba în timpul cât vor petrece pe acolo. Una însă e rêu, dle, îmi zise un om mai guraliv, că acum toți cei 40 dela noi, cari au fost la Pesta au primit o nouă poruncă: dacă în trei luni nu vor plăti fiecare câte 5 fl., pentru papricașul un-guresc, vor fi zălogiți și acum să vezi năcăzul lor, dar' așa le trebuie!“

Monument regelui Mathia. Tocmai în toiuł celor mai sfruntate *nedreptățiri* ale „dreptății“ maghiare a avut loc, în ziua de 30 Septembrie stilul nou, sêrbătorile punerii temeliei la monumentul ce se va ridica în Cluj marelui rege *Mathia Corvinul*, despre care până în ziua de azi viețuește vestita zicală: „*A murit regele Mathia, s'a dus dreptatea*“, zicală atât de nimerită pentru stările noastre de acum. Au fost chemați și metropoliții noștri Victor Mihalyi dela Blaj și Miron Romanul din Sibiu, precum și episcopul săsesc Müller, cari toți au lipsit însă. Deasemenea n'au luat parte nici preoții români gr.-or. și gr.-cat. din Cluj, cari încă au fost chemați.

Actis. Atragem atențiunea p. t. publicului asupra firmei bine acreditate *Daniel Meltzer jun, parfumeur în Sibiu*. Avênd numita firmă legături comerciale cu cele mai renumite case atât în, cât și afară de țară, este în plăcuta poziție de a satisface ori ce dorință a p. t. publicului; mai detaliat în anunțul de pe pagina a patra.

Mai nou. Conferența națională.

O veste de mare însemnătate și îmbucurătoare aducem la cunoștința ctitorilor. În urma hotărîrii fruntașilor noștri, **conferența generală electorală a alegătorilor români, cari se țin de programul d-la 1881 este convocată a se întruni aici în Sibiu, pe ziua de 24 Octomvrie n. a. o.** La conferența fiecare cerc de alegere trebuie să trimită câte doi bărbați de încredere. **Prezidenții cluburilor centrale și prezidenții cercurilor de alegere trebuie fără amânare să cheme în fiecare cerc de alegere pe toți alegătorii români la o adunare.** În aceasta adunare li-se va spune alegătorilor, cum au să se poarte față de alegeri, în înțelesul hotărîrilor din urmă ale conferențelor naționale și se vor alege cei doi bărbați de încredere, cari au să vină la conferența generală. **Prezidenților cluburilor și cercurilor li-s'a trimis îndrumare în privința aceasta.**

În articolul din fruntea foii am spus, că în fața alegerilor trebuie să lucrăm, ca pasivitatea să se țină, căci numai așa vom fi băgați în seamă. Este sosit privilegiul și vremea ca să ne punem pe lucru. **Alegătorii români din toată țeara sînt rugați a se aduna în cercuri la glasul chemător al prezidenților și a se sfătui în înțelegere și bună rîndueală.**

Frați Români din toate unghiurile țerii, să ne arêtam una și nedespărțiți, gata de lucru, gata de ori-ce luptă.

Sus cînstea națională!

Convocarea la conferență, care se publică în „Tribuna“ de Vineri și în celelalte foi naționale, este următoarea:

Stând în fața alegerilor dietale, basat pe §-ul 104 al legii electorale, prin aceasta convoc **conferența electorală generală a alegătorilor dietali români din Transilvania și Ungaria, aderenți ai programului stabilit în conferența generală ținută în Sibiu la anul 1881, — pe 24 Octomvrie st. n. a. c. la 10 ore a. m. aici în Sibiu.**

La aceasta conferența generală sînt invitați toți bărbații de încredere designați de către cercurile electorale.

Sibiu, 15 Octomvrie n. 1896.

Dr. Ioan Rațin.

Nou proces.

În 3 Noemvrie stil nou, se va judeca înaintea curții cu jurați din Cluj al nouelea proces pornit împotriva „Foi Poporului“ pentru poezia „La Ardeal“, publicată în nrul 21 din anul acesta. Acusat este numai dl **Andrei Baltes**, pe atunci răspunzător al „Foi Poporului“. Împotriva dlui **Remus N. Begnesou**, care a scris poezia, nu s-a putut porni cercetare, de oare-ce el trădește în România.

Procurorul dela Cluj **Közma Gyula** zice în acusa sa, că poezia aceasta se fi așfînd la ură împotriva Ungurilor.

POSTA REDACȚIEI.

Abonentul nr. 8975. (Clănzeli). Prețorii sînt îndreptățiți a da pasporturi, nici pe 15 zile, ci trebuie să-ți scoți dela vicecomitele (vicespani). — Biblia cea mare costă 15 fl. Pravila nu se află de vânzare. T. St. în Drâmbariu.

„La ori ce te vei pricepe

„Te închină și lucrează“...

D-ta se vede, că te pricepi bine a lua versuri altora și a le da de-ale d-tale. Nu să publică.

Ilie S. în Iertof. „Poesiile populare“ și „statutele hune“ nu să pot publica, sînt slăbe. Cetește mai apoi încercă să faci ceva.

V. D. „Țiganul fâurar“ nu să poate publica versuri prea greoaie. Serie în prosă anecdote.

Abonentul nr. 6764. (Gurariului). Egi și harnic cetitor al „Foi“ noastre. Îți mulțumim pentru laude și sprigin, fii numai tot-deauna la locul d-tale.

Aur. Ax. în F. „Plîngerea țeranului“ nu să poate publica.

G. P. în Secaș. Pentru nrul de acum e prea tîrziu; să va publica în nrul viitor ca inserat: tu să vi să face cunoscută.

T. M. în Fildul-de-jos. Să vor publica.

Dlui din Câmpul Păniei. Sîntem și noi scârbiți de purtările acelui preot, dar' lucruri ca și cele despre cari ne scrii numai cu greu publicăm, deoarece-ce sînt prea de tot urite. De-altfel cazul acesta nici nu mă are atîta însemnătate, tocmai pentru-că femeia aceea să rēposat. De va mai face însă acest preot asemenea neiertate lucruri, serie-ne în grabă și cu dovezi, și ar să ne vom ști rāful noi cu dumnealui!

Miscanul. Cetește cele scrise „dlui din Câmpul-Păniei“.

Iosif R., Caransebeș. Dela noi să trimite regulat foaia; numerii 37 și 39 asemenea 'i-am trimis și ne mirăm că nu 'i-ați primit. Reclamați la postă.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

LOTERIE.

Tragerea din 10 Octomvrie n.

Budapesta: 58 69 75 52 25

Tragerea din 14 Octomvrie n.

Sibiu: 26 58 11 66 5

Tirgurile din săptămâna viitoare după cal. vechiu.

Luni, 7 Octomvrie: Nocrichiu.

Marți, 8 Octomvrie: Orhei (comit. Hunedoarei).

Miercuri, 9 Octomvrie: Bontida, Ghiriș, Hodod.

Joi, 10 Octomvrie până Sâmbătă, 12 Octomvrie: Brașov.

Vineri, 11 Octomvrie: Reghinul-săsesc.

Sâmbătă, 12 Octomvrie: Cehul-Selaginului.

Călindearul săptămânii.

Zile	Călindearul vechiu	Călinde. nou	Soarele
	Dum. a 21-a d. Ros., gl. 4, sft. 10.	rés.	ap.
6	† Apost. Toma	18 Luca Ev.	6 44 5 16
7	Micii Sergie și Vach	19 Ferdinand	6 46 5 14
8	Cuv. Pelagia	20 Vendelin	6 47 5 13
9	Apost. Iacob	21 Ursula	6 48 5 12
10	Muc. Eulampie	22 Cordula	6 50 5 10
11	† Apost. Filip	23 Ioan Capis.	6 52 5 8
12	Micii Prov. și Tarach	24 Rafail Arch.	6 54 5 6

Hugo Lüdecke,
juvelier,
Sibiu, Piața-mare.

Există dela anul 1850,

recomandă depositul seu bogat asortat cu
rechisite bisericești, făcute strict după ritul
gr.-or. și gr.-catolic, din cel mai bun
metal, aurit ori argintit.

Cataloage ilustrate se trimit gratis.

Mai departe recomandă magazinul seu de
juvauere de aur și argint

de tot felul, de tot prețul. Toate sunt pro-
bate oficios. În atelierul seu renumit și vechiu
se vând numai lucruri solide cu prețurile
cele mai ieftine. [2078] 3-6

Comande și comisiuni prin postă se execută în grabă.

↖ În curând va apăre. ↗

„Călindearul Poporului“

pe 1897.

— Anul XII. —

Cel mai lătit și cel mai ieftin călindear românesc.

Raportul despre „mișcarea literară la noi“ al comitetului „Asociațiunii Transilvane“ numește

„Călindearul Poporului“

↖ „excellent“. ↗

Anul trecut a apărut în 5000 exemplare și prin Ianuarie 1896 nu se mai găsea nici un exemplar. Mulți, cari au comandat târziu acest călindear nu l-au mai putut avé.

Grăbiți deci! — grăbiți a vé prenumera din vreme la

„Călindearul Poporului“ pe anul 1897.

Costă numai 20 cr.,

deși e tot așa de excelent, ba încă mai îngrijit și mai bogat, decât până acum.

În estan „Călindearul Poporului“ are un conținut literar mai bogat cu o coală întreagă decât în anul trecut — și pe lângă aceea — două ilustrațiuni.

Grăbiți a-l prenumera. Mai ușor e a adauge prețul la renoirea abonamentului. Cu posta trimis, costă cu 3 cr. mai mult.

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

